

xxxiii, 42); el mateix es dedueix del manlleu basc.

L'ètimon *BUCCINUM no té certament res de rebuscat ni discutible, car circularen altres diversos derivats semblants, sempre amb el sentit de 'mossada de pa': l'emperador August, que usava molts vulgarismes, escriví una vegada BUCCEA en el mateix sentit (en tenim cita formal de Suetoni), i més extensió tingueren encara *buccella* 'boci de pa', usat per Marcial i d'altres, algun d'ells BUCCILLA. El mateix BŪCCA 'boca botida' apareix usat en el sentit de 'boci, mossada' en algun autor vulgar com Petroni: «quid annona mordet: non mehercules hodie *buccam* panis inuenire potui!», exclama un paràsit, queixant-se de l'augment de les subsistències i del cost de la farina («c'est le prix du blé qui nous ronge; par Hercule, je n'ai pu trouver aujourd'hui une seule *bouchée* de pain», traduïa Ernout, *Satyricon* XLIV, 2). Ara bé l'albanès ha conservat això, fins avui com a manlleu llatí, *bukə*, com a nom del 'pa en general' (Gustav Meyer, *Alban. Gramm.*, § 2); i d'altra banda el terme d'August passà al grec vulgar, de manera que trobem *bukia* 'mossada de pa' en grec mitjà (*μυροχτα*), M-Lübke, *W. u. S.* XII, 9.

DERIV.: *Bocinet* [St. Vicent Ferrer, *AlcM*]. *Bocinalla*. *Bocinejar* mall.; *esbocinar* [1877, *Atlàntida*: no Lab. 1839], *esbocinament*; també oc. mod. *bocinà* (*TdF*). *Bocinada* 'galtada, bufetada, morrada (ll. *alapa*)', 1575, OPou (*TbPu.*, p. 178), avui usat des de Tortosa fins al S. del val., particularment en el Maestrat; Ga. Girona [1460, Jaume Roig; I. de Villena, J. Esteve], que deriva directament del sentit més clàssic-colloquial del ll. *bucca* 'galta'; *bocinejar* és 'fer a bocins' malll., *-ejar-se* tingué el sentit de 'bufetejar-se', almenys a Eivissa («tots los frares amotinats --- se *bosinejaren* y vingueren a mans malament ab lo prior», relació de 1583, p.p. Macabich, *Sta. Ma. la Major*, Cròn., p. 47).

1 L'enemic dels valencians, i catalans tots, que dirigia «Las Provincias» se'n servia, el 22-iv-75, en la seva campanya divisionista. — 2 A la Vall d'Aran, on no s'aplica mai al menjar, és un mot desconegut de molts parlants. No el recollí Mn. Condò en cap qüestionari ni en el seu vocabulari, i jo tampoc el vaig sentir mai en els primers anys d'enquestes araneses: no s'usa gens des de Mig Aran per avall, crec. Després el vaig recollir a la part superior, com a sinònim poc usat de 'tros', en particular un 'boci de llenya' (Gessa); a Vila precisaren que és més petit un *busiñ* que un tros. Sembla que també té alguna extensió cap a Bigorra, Bearn, Gers i Gironda (*FEW*). — 3 No asseguro, però, del tot, que en aquesta acc. no es tracti d'un altre origen, puix que oc. ant. *bossin* també significava 'testicle' (ex. en *PSW*, s. v.), sentit en el qual el mot més aviat sembla derivat de BURSA 'escrot'. Tanmateix hagué d'haver-hi confusió dels dos mots, com ho indica la ζ dels tres textos cast. i gall. del S. XIII. — 4 Així Moll en un treball juvenil (*BDLC* XIII, 1923, 44), que ja retractà cinc anys més tard (*AORBB* I, 216).

A bocons, V. boca

BOCOI, del fr. *boucaut* 'bot', 'barril grosser per a matèries seques', derivat de *bouc* pròpiament 'boc', i figuradament 'bot, odre'; així mateix cast. *bocoy*, també mot recent, que a cap dels dos idiomes no arribà del francès per via directa, sinó alterat en passar a través del basc (o del gallec). □ 1.ª doc.: 1868, *SLit.-Costa*: «barril en què 's transporten certs gèneros mercantils».

Pels mateixos anys devia apuntar Aguiló (*DAG*) la dada de la capacitat de cinquanta càntirs que ja of a un pagès, i l'ús per part d'Emili Vilanova, d'on el cita *AlcM*. En realitat, doncs, no hi ha raons cronològiques per assegurar que el mot català vingui del castellà, com afirma *AlcM*, com sigui que allí apareix documentat només des de 1853, tot i que la llengua veïna compta amb escorcolls lexicogràfics molt més nombrosos que la nostra. En les terres catalanes està ben arrelat en els àmbits més extrems i més diversos: l'he sentit per a una gran bóta de vi per tot el Principat, fins a l'alta vall de Cardós (1934), i en els aiguamolls de la costa els claven en terra per caçar-hi; i a l'Albufera «s'hi madriguen els caçadors», com m'expliquen en el Palmar (1962). El fr. *boucaut* «tonneau» no és pas un mot més popular que deçà els Pirineus, però allí es documenta des de molt abans, 1624 (Bloch-W.), i n'hi ha variants fonètiques i semàntiques nombroses, arrelades en els patuoses: Bas-Maine *boucao* (probablement de **bukyáo*), «barrique de sapin dont on se sert pour mettre des cendres, des céréales, etc.» (*FEW* I, 662a, § 2), perig. *boucaud* «(chèvre) en rut» (alteració del llem. *boucau* adjectiu de *boc*), *FEW* I, 587b, Bourbon *boucau* «farceur»; mentre que a Varennes i a Bournois *bukó* conserva el sentit primitiu de 'boc jove' o 'vell', Touraine (Loches) *boucau* «ensorcellement; fatalité, sort», Poitou *emboucauder* «ensorceler» (*FEW* I, 587-599).

No hi ha cap dubte que tot això deriva del nom del boc, que ultra diverses transfusions semàntiques, s'aplicà molt naturalment a la pell de boc convertida en odre, i de vegades ulteriorment endurida fins a convertir-se en una bóta, sigui de material animal o ja de fusta. Que a tot això contribuiria en els parlars francesos la confusió fonètica de *boc* amb *bot* (fr. *bouc*, fr. ant. i dial. *bout*) està fora de dubte, però suposar que en això es trobi la gènesi de tot (com suggereix Gamillscheg, *EWFS*) és improbable.

No hi ha per als hispanistes altre problema que explicar-se el canvi del fr. *boucaut* en *bocoi*, car tant en llengua cat. com en l'altra, esperaríem que el resultat fonètic de l'adaptació fos si de cas **bocó*. Es tracta doncs, només, d'explicar el canvi de la fi. No fóra impossible que en castellà es tragués d'això un plural **bocoes*, i que aquest (sobretot a Amèrica) s'alterés en *bocois*, d'on després *bocoyes* (la dada castellana de 1853 té justament la forma *bocoyes* i prové de Mèxic).

Però tant les raons de la geografia com les de la lingüística i les filològiques, ens inclinen més aviat a ad-